

ДО СЪЮЗА НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ПИСМЕН ОТГОВОР

от адвокат Нели Виодорова, Софийска адвокатска колегия

на отправените от ССБ въпроси по чл.19а, ал.2, изр.първо, част П

ра

Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ на УС на ССБ,

Представям Ви отговорите ми по поставените въпроси, изразяващи схващанията и вижданията ми по тях, в качеството си на допуснат до изслушване кандидат за избор на членове на ВСС за съдийската колегия от квотата на НС, от позицията на адвокат: от кариерата- с юридически стаж, равен на адвокатския; действащ в продължение на повече от 26 години без прекъсване и то като съдебен адвокат- упражняващ процесуално представителство и защита в областта на цивилистиката, пеналистиката, административното право и правата на човека; явяващ се по граждански, наказателни и административни дела пред всички съдилища и инстанции в държавата, и пред Европейския съд по правата на човека.

Благодаря за Вашето внимание персонално, не само защото процедурата за избор от квотата на НС се прилага за първи път, съгласно допълнение в чл.100, ал.3 на Конституцията на РБ /ДВ, бр.100 от 2015 г./ и изменение на ЗСВ, /ДВ, бр.28 от 2016 г./, и следва да бъде гаранция за демократичност, прозрачност, публичност, безпристрастност, принципност, предвидимост, политическа необвързаност и непредрешимост при избора на кандидатите въз основа на професионалните и нравствените им качества. И защото към провеждането на процедурата са насочени вниманието на гражданското общество, фокусът на европейските и международни институции, вкл. на Европейската комисия, осъществяваща мониторинг относно напредъка на България по Механизма за сътрудничество и проверка. Но и защото предложението на кандидатурата ми е направено от независим народен представител с ясното съзнание за предизвикателството за включването и участието ми в конкурса и твърдото убеждение за честност, почтеност и обективност при оценка от народните представители на личностните ми качества, авторитет и широка подкрепа от професионалната общност към която принадлежа.

Настоящото изложение не претендира за изчерпателност, но би дало представа за възприемането ми за дейността на ВСС- настоящ и бъдещ, съзнавайки необичайността на гледната точка- на адвокат /тъй като обикновено кандидатите за избор на членовете му от квотата на НС, а и повече на брой- са магистрати/.

1. Считате ли, че сегашното устройство и структура на Висшия съдебен съвет гарантират осъществяването на възложените на този орган от КРБ и ЗСВ функции?

Да, считам. С оглед иманентните си характеристики и конструкция, ВСС като колективен и колегиален орган, действащ, и чрез Пленума си, е в състояние да осъществява възложените от основния закон и от специалния закон функции,

работейки в съгласие и целейки постигането на съгласие; без извършване на противоборство вътре във всяка една от двете колегии между избраните от магистратската квота и от квотата на НС, нито допускайки противопоставяне на колегиите една на друга. Членовете на Висшия съдебен съвет трябва да действат със съзнанието за общност, защото работата им го предполага: да подкрепят всяко разумно предложение, да взимат верни решения, да реализират идеите за положителна промяна на съдебната система, защото проблемите ѝ са не личностни, а- институционални.

Законодателят неслучайно е устроил и структурирал така ВСС: в две професионални колеги- на съдии и на прокурори и следователи; и избрани чрез два механизма: от професионалната квота и от квотата на НС. И това е сторил, съзнавайки от една страна: веднъж- консерватизма на съдебната система и втори път- възможността ѝ да се капсулира, и от друга страна- коректива на обществото чрез избор от парламента, без това да престава влява вмешателство на законодателната в съдебната власт, а да бъде проява на отговорност на народните представители при предлагане и избиране на достойни кандидатури на отличаващи се с висок професионализъм и етика юристи, които да работят за осигуряване на независимостта и отстояване на авторитета на съдебната власт. Защото професионализмът и моралът са белег на независимост и безпристрастност. Сходни са редът и условията при избор на членове на ВСС от професионалната и от квотата на НС. Избраните по единия и другия ред участват равнопоставено при упражняване правомощията на колегиите и на Пленума, а и отговорността им е една и съща. Що се отнася до равенството в броя на членовете, излъчени чрез магистратската общност и чрез народното представителство, то то е гаранция за недоминиране и непревалиране. Считам, и че е твърде рано да се редуцира броят на избраните от парламентарната квота за сметка на магистратската, тъй като за първи път действа такауреденият от Конституцията и ЗСВ модел. Още повече, че за разлика от професионалната квота, чрез парламентарната квота има възможност да бъдат избрани, освен магистрати, но и други юристи- адвокати, /адвокатураја е част от съдебната система/, и това е белег на демократичност при избора на членове на ВСС.

2. Какво е становището Ви относно дейността на досегашния състав на ВСС в неговия мандат в следните области:

- защита на независимостта на съдебната власт и на нейния авторитет;
- осигуряване на прозрачно и предвидимо кадрово развитие на съдиите;
- избор на председатели на съдилища и техни заместници;
- дисциплинарна отговорност на съдиите;
- превенция на корупцията в органите на съдебната власт;
- обезпечаване на условията на работа на съдиите и на техните осигурителни и трудови права;
- реформа на съдебната карта?

Относно първата област: защита на независимостта на съдебната власт и на нейния авторитет-

Създадите се в процеса на работа непрекъснато напрежение между членовете на сегашния ВСС; лични противоречия, противопоставяния и противоборства, станали злободневно публично достояние; последвалите скандали, белязали

провеждани публични заседания- всички те дискредитират независимостта на съдебната власт и сриват авторитета ѝ. Наличието на закъснели и недостатъчни последващи действия във връзка със ситуацията, установена в СГС към края на 2014 г.; липсата на сериозно намаляване на полемиката във връзка с функционирането на ВСС и на преустановяване на твърденията за неправомерно влияние върху решенията на ВСС също доведоха до подкопаване доверието на обществото в съдебните институции;

Относно втората област: осигуряване на прозрачно и предвидимо кадрово развитие на съдиите-

Налице е липса на предвидимост при прилагане на института по чл.194 от ЗСВ- в случаи на закриване на съдилища, прокуратури и следствени органи или намаляване числеността на броя на заетите длъжности в тях от съответната колегия на ВСС и разкриване на съответните длъжности в друг равен по степен орган на съдебната власт, по възможност в същия апелативен район, и преназначаването на тях без конкурс на магистратите. Понастоящем протича процес на създаване на нова методология за атестиране и повишаване на магистратите.

Налице е и оправдано забавяне на вземането на решения в процедурата на чл.169, ал.6 от ЗСВ- за назначаване на следващия по ред кандидат в конкурса за повишаване или преместване, което води до затруднения в кадровото обезпечаване и до пречка за обявяване на нови конкурси.

Относно третата област: избор на председатели на съдилища и техни заместници-

Налице са: неразбираемост и противоречия при тълкуването на чл.169, ал.1 и ал.2 от ЗСВ и на предвидените там изключения при назначаване на председатели и на техни заместници от по-ниско ниво на орган на съдебна власт, отговарящ на останалите изисквания; невъзможност да бъдат избрани административни ръководители на някои съдилища, независимо от професионалните им качества, административен опит и авторитет.

Относно четвъртата област: дисциплинарна отговорност на съдиите-

Малък е напредъкът в установяването на справедливост и прозрачност при провеждането на дисциплинарни производства. ВСС стартира проект за разработването на стандарти, които да осигурят ясни и обективни принципи за дисциплинарната практика, както и анализ на практиката на сегашния ВСС от 2012 г. насам. Като част от проекта се предвижда, че след изготвянето им- стандартите ще бъдат предмет на широко обществено обсъждане и ще се осигури обучение за последващото им прилагане.

Налице са: тромавост при разглеждане на дисциплинарните производства и различни критерии и подход при налагане на наказанията.

Относно петата област: превенция на корупцията в органите на съдебната власт-

Цялостната институционална структура за борба срещу корупцията е разпокъсана и неефективна.

Системата за разпределяне на делата на случаен принцип бе приета като механизъм и предотвратяване на неправомерното влияние и корупция в съдилищата, тъй като се предполага, че прибегването до автоматични електронни системи елиминира всяка възможна човешка намеса в избора на съдия по всяко конкретно дело.

Твърденията за неправилно прилагане или манипулиране на принципа на случайния подбор са чест повод за дебат, придружени от редовни и нарастващи критики за редовно манипулиране или заобикаляне на тези системи с цел да се позволи икономически или политически интереси да предопределят съдията, който ще разглежда делото, а оттам и изхода от определени дела. В резултат бе разработена нова софтуерна система за разпределение на делата чрез централизиран сървър, намиращ се във ВСС, и бе въведена през м. октомври 2015 г. След това всички съдилища извършват разпределението на делата пряко чрез интернет-сървър, намиращ се във ВСС, където всички действия редовно се записват, така че всяка намеса да може да бъде проверена впоследствие.

Относно шестата област: обезпечаване на условията на работа на съдиите и на техните осигурителни и трудови права-

Налице е непълно и непоследователно обезпечаване на условията на работа на съдиите с оглед непригодност на част от сградния фонд и недооборудване със съвременни технически средства и комуникации.

Относно седмата област: реформа на съдебната карта-

Установи се, че трудно се взимат решения в чувствителни области като например- промяната на структурата на съдилищата и прокуратурите като част от цялостната реформа на съдебната карта. ВСС не съумя или не прояви готовност да проведе реформата в тази област. Това допринесе за неравномерна натовареност в поголемите съдилища в страната, което се отрази отрицателно върху цялостното функциониране на съдебната система.

Свършена бе значителна работа по разработването на стандарти за оценка на натовареността на съдилищата и прокуратурите. ВСС започна подготовка за мащабна реформа на съдебната карта. Но тази реформа представлява дългосрочен процес, тъй като е необходимо време за постигане на координация и съгласие с обществото за нея.

Белег за позитивизъм и положителни резултати в работата на досега действащия ВСС са и приетите от него подзаконовни нормативни актове- наредби, правилници, правила, канализиращи дейността му. Особено се открояват: Наредба №1/09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт; Наредба №2/23.02.2017 г. за показателите, методиката и реда за атестиране на съдия, председател и заместник-председател на съд; Правилник за организация на дейността на ВСС и неговата администрация, ДВ, бр.51 от 05.07.2016 г.; Правила за работа на съдийската колегия и др.

3. Каква е оценката Ви за начина на вземане на решения в дейността на сегашния ВСС, бихте ли променили и какво точно в този процес?

Не бих си позволила да дам оценка. Но фактите свидетелстват, че в съдийската колегия процесът на вземане на решения разкри наличие на голямо напрежение между членовете; в някои случаи съдийската колегия не успя да постигне необходимото мнозинство за вземане на решение относно ключови назначения; дори при наличие на решение- то често се взимаше при големи разногласия в колегията и с много малко мнозинство от гласовете, дори в случаи в които имаше само един кандидат за длъжността, а в един случай- избраният кандидат бе причина за широк спор, свързан с етиката; шири се липса на обективност при вземане на ключови решения; честа е обществена критика на взиманите решения от страна на професионалните сдружения и НПО.

Но има и примери за единодушни решения за назначения /напр.- назначаването през м. януари 2017 г. на председателя на специализирания наказателен съд, при което изпълняващият длъжността е бил единственият кандидат и е преназначен единодушно/.

Считам, че всичко позитивно при взимането на решения от сегашният ВСС трябва да бъде възприето и от членовете на новия ВСС, а негативното- да се игнорира.

Бих променила стила на взимане на решения, водена от вижданията ми за работа, изложени в п.6 по-долу, но считам, че основната промяна в процеса на взимане на решения трябва да бъде в насоки: стриктното съблюдаване и спазване на закона; последователност, прозрачност, предвидимост и без допускане на неправомерни влияния; внимателно, задълбочено и обстойно обсъждане, отчитайки нуждите, интересите и целените резултати; процедиране в спокойна среда и с култура на общуване при зачитане на различността, но и с отстояване на собствената позиция.

4. Какво е необходимо да се промени и ако бъдете избрани какви действия ще предприемете за това в следните области от дейността на следващия ВСС:

- защита на независимостта на съдебната власт и на нейния авторитет;
- осигуряване на прозрачно и предвидимо кадрово развитие на съдиите;
- избор на председатели на съдилища и техни заместници;
- дисциплинарна отговорност на съдиите;
- превенция на корупцията в органите на съдебната власт;
- обезпечаване на условията на работа на съдиите и на техните осигурителни и трудови права;
- реформа на съдебната карта?

Позициите ми по този въпрос съм изложила подробно и пунктуално в концепцията си и в случай на интерес- членовете на ССБ биха могли да се запознаят.

5. Какви конкретно качества считате, че следва да притежават бъдещите председател на ВКС, председател на ВАС и главният прокурор, така че профилът им да съответства на изискванията на закона за заемането на съответната длъжност?

Освен подробно и пунктуално разписаните в чл.170, ал.5, т.1 - 4 ЗСВ, но и:

да е завършил Alma mater; да е от кариерата: респ.- съдия за Председател на ВКС и на ВАС; прокурор- за Главен прокурор; да е преминал през цялото кариерно развитие като съдия, респ.- като прокурор; да се ползва с доверието, подкрепата и уважението на общността; да създава спокойна атмосфера и конструктивна среда за работа; да е борбен; да е лидер: с безспорни, доказани успехи сред общността си; да е иновативна и творческа личност; да е харизматична личност: да привлича, повежда и обединява съдебната общност: съдии, съдебни заседатели, администрация; респ.- прокурори и следователи, администрация; да е добър човек и не задължително- да е мъж.

6. Как бихте постъпили, ако стане невъзможно в следващия ВСС да осъществите концепцията, която сте защитили пред народните представители?

Безспорно немислимо е, че в цялост би било възможно да осъществя концепцията си, очертаваща приоритетите за работа ми като член на бъдещия ВСС,

способстващи за удовлетворяване на очакванията на обществото за стабилна съдебна система, отстояваща устоите на правото и законността. Защото знам а priori, че практическата реализация на конкретните ми виждания и идеи зависи не само от убедеността ми, но- от волята на мнозинството от членовете на Висшия съдебен съвет. Това е така, защото Висшият съдебен съвет е колективен и колегиален орган, призван да осигурява и отстоява независимостта на съдебната власт; да определя състава и организацията на работата на съдилищата, прокуратурите и следствените органи, и да обезпечава финансово и технически дейността им, без да се намесва в осъществяването ѝ; да гради и брани авторитета на магистратурата; да възстанови и засили доверието на обществото в съдебната власт; да устоява на изпитанията пред българското правосъдие и да разрешава съществуващи проблеми, очертани и в докладите на Комисията на Европейския парламент и Европейския съвет относно напредъка на Република България по механизма за сътрудничество, касаещи провеждането и продължаването на съдебната реформа.

Въпреки това, съзнавайки, че има какво да дам, да допринеса, за да съм полезна в работата на ВСС, която приемам като съслужение за справедливо правосъдие в името на обществото, уповайки се на борбеността си на адвокат и считайки, че само чрез непоколебима защита на принципа за независима съдебна власт, осъществяваща справедлив процес в разумен срок от компетентен и безпристрастен съд биха се постигнали високите очаквания на обществото към правосъдната система и би се провела успешно съдебната реформа, бих работила: неотклонно, последователно, в спокойна и диалогична атмосфера, приемайки с уважение позицията на колегите си, вкл. и на инакомислещите; с примат на разума и убедителност на аргументацията; неподдавайки се на нерегламентиран натиск; отстоявайки достойно вижданията си за върховенството на правото в демократичната държава и че законът е слънце на което всички, ние- юристите се подчиняваме; действайки с разбирането, че работата е публична- пред фокуса, както на магистратската общност, така и на обществото, и че може да бъде както модел на подражание, така и обект на критика; съзнавайки, че съдебната власт е консервативна и това е нейн защитен мехънизъм срещу прибързани, резки и необмислени промени, и знаейки, че промените стават трудно, бавно и изискват усилия.

Но когато се убедя, че въпреки усилията ми, обективно е станало невъзможно да осъществя поне частично концепцията ми, то бих упражнила правото по чл.130, ал.8, т.1 от Конституцията с пълното съзнаване на последиците от акта на прекратения мандат, вкл. и за произвеждане на избор на друг член от квотата на НС за съдийската колегия, съобразно процедурата, и ще се върна към попрището си на адвокат. Защото адвокатурата като институция: свободна, независима и самоуправляваща се, подпомагаща гражданите и юридическите лица при защитата на техните права и законни интереси, е уредена неслучайно от Конституцията в глава шеста „Съдебна власт“. Защото съдебната власт като цяло е призвана да защитава. Конституцията в чл.117, ал.1 постулира, че гражданите и юридическите лица имат право на защита във всички стадии на процеса. Законът за съдебната власт пък в чл.1а дефинира, че съдебната власт е държавна власт, която защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. И адвокатът е призван да защитава; адвокатурата пък- с оглед осъществяване правото на защита, има правен интерес за извършване на съдебната реформа. И е ноторно, че там, където адвокатурата е силна- има стабилна съдебна власт. Защото двете са взаимно свързани чрез основното право във всеки един процес- наказателен, граждански, административен: правото на защита.

С уважение: Нели Виодорова

